

Séta a Virágvölgyben Kerék Imre költővel

Tornyokon, kupolákon alkonyi nap tüze ég, kopár mezők örökkévalósága, lófejforma dombok, bibor cserszömörcelevel, csíkos-potrohú darazsak, szelíden színjátészó, kék vidék, rőt avar, búzavirág-ernyő, búzában pipacs ágál □

Miniatúrák, akvarellek, színnel telített pasztellképek, és súlyosabb olajfestmények, applikációk, szén- és tusrajzok, elvontabb, áthallásos, de még az érthető és értelmezhető tartományon jóval belüli, arány- és mértéktartó kompozíciók.

A technikáktól, kifejezési eszközöktől függetlenül egységes "tárlaton": napraforgó lándzslevelű virága, sugarak késelte levegő, őszben vonuló szekerek, rókavörös domboldal, pipacsot kiabáló árok, kosfejű hullámokkal zúduló, kavicsot kagylót görgető folyó, dombok völgyek piroscserepes házaikkal, varjak gyászfekete hordája □ megannyi színnel-fénnyel telített, természeti kép: Kerék Imre versei.

A megsejtett, megérezett igaznak a véletlenül meglelt igazolása feletti őszinte öröm, az, amit akkor érzek, amikor Kerék Imre elmondja, hogy magyar-orsz és *rajzszakon végzett*.

Nem lett festő - mondja, de a színérzéke, rajztudása fellelhető a verseiben.

A versek fokozottabb plaszticitása mellett a rajz nem annyira a képzőművészeti, mint a művészettörténeti hajlamait hozta elő. A modern vizuális eszközök □ elektroncsövekben, fénymutatványok, tűzijátékok □ által kiírtott lelki-szellemi képességek útján történő látás és értés mai fogyatékosainak □ nekünk mindannyiunknak □ először nagy merészségnek tűnhet a □

mindenekelőtt látás által befogadható □ képzőművészeti alkotások versben történő "megírása". Holott a bátorságnál jóval több és nemesebb szükségeltetik a vizuális ihlet szülte vershez: Van Gogh, Modigliani, Henry More, Brueghel, Cézanne, Rounault, Klee, Vermeer □ nem is szólva a szobrokról.

Negyven alkotói esztendő elteltével és 60. születésnapjára számadásnak szánt kötetének megjelenését követően már nem szokás □ nem illik □ megkérdezni a költőt ars poeticájáról.

El kell olvasni a kötetet.

Kerék Imre költői hitvallását pedig, □ bár a kötetben nem szerepelnek gyermekversei és műfordításai sem □ a Virágvölgy címmel megjelent, 1961-2001 között írt, összegyűjtött versei együtt hordozzák.

Virágvölgy. Ki hinné, hogy Kerék Imre, □ a "*Boltívek. Csipkés gót tornyok. Zegzugos utcák. Ódon-barna kapuk. Mustszagú pincehomály*" Kerék Imréje □ nem teljesen biztos abban, hogy járt-e már a soproni Virágvölgyben.

Ezt bevallani sem kevés merészség, ezt nevezik úgy, hogy: őszinteség.

Bátorság és őszinteség kell versek újrafogalmazásához, stílusok átvételéhez is, őszinte felemelt fejjel és tekintettel társul szegődni Berzsenyihez, Weöres Sándorhoz, Nemes Nagy Ágneshez, meg a többi a csoda-nyelvű poétához.

Őszinteség és az abszolút igazságba vetett hit kell a nagyok megadott intonációit követve, az átéltet, a közvetlen érzékeltet megírni: megírni a soproni virágéneket.

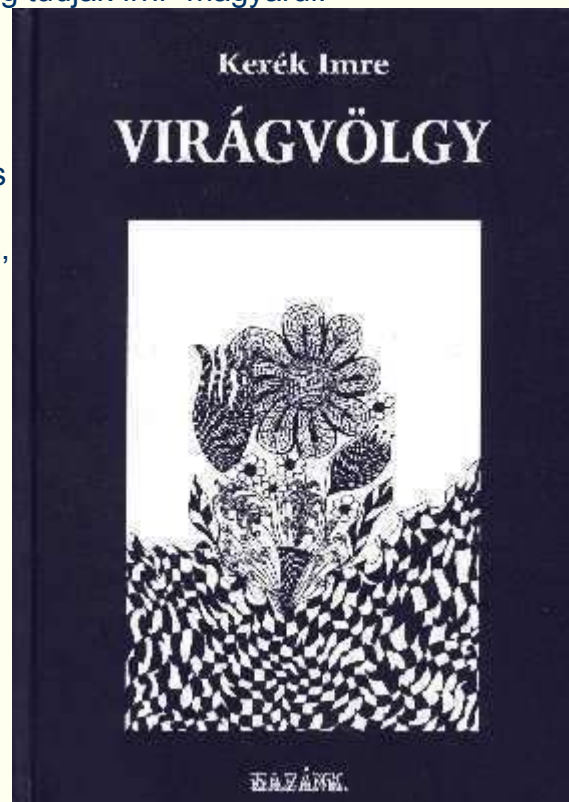
- Ovidius, Horatius, európai nagy gondolók és írók, Goethe, Shakespeare, Ronsard, Apollinaire, Jeszenyin, Arany János, Ady Endre, József Attila □ világirodalmi és magyar irodalmi vonzalmi □ hatások, amelyek mind lenyomatot hagytak költészetében.

- Minden művészet első számú fokmérőjének tartom az őszinteséget, ha egy költő nem őszinte, akkor orránál fogva vezeti az olvasóit. Külsődleges megnyilvánulásokban bárki eljátszhatja a nagy költőt.

- A szülőföld, Dél-Somogy, a csurgói gimnáziumi évek, majd a pécsi főiskolás évek, későbbi költői jóbarátokkal: Fodor Andrással, Kormos Istvánnal.

- A hatásokat nem tagadhatom le, és ezekre utalok is. Vannak versek, amelyekben külső képet rendezek saját belső érzéseimhez, áttételeken, stílusjátékokon keresztül. Máskor pedig, sok költőhöz hasonlóan egy másik alkotó lelkiállapotába költözöm, egy-egy ilyen alkotás hosszú időn keresztül érlelődő tanulmány eredménye. Szükség volt néhány évtizedre, ahhoz, hogy a nagyon komoly versek megérjenek. Az élettapasztalat, kísérletezés, és állandó olvasás után, meg kellett érnem a 60 évet, ahhoz, hogy egy Shakespeare-sonettet "meg tudjak írni" magyarul.

Aki ma úgy találja, hogy tucatjával jelennek meg homályos fordulatokkal teli irományok, versnek nevezett, ködös utalásokkal tűzdelt betűsorok, amelyeket értelmezhetetlennek és érthetetlennek tartanak, ne magukat okolják. Korjelenség. Azé a koré, amelynek racionális, számító és értékválságos jelenében Kerék Imre az ahhoz való viszonyulásában konzervatívnak nevezhetően fogalmazza meg a világból mindazt, ami a (manipulált) napi hírek információözönéből (nem szándékosan), inkább értékrendbeli inkompatibilitása miatt kimarad: ami velük és bennük, a világban valójában történik. Kerék Imre ókori klasszikusokon és a hazai és külföldi irodalom legjelesebbjein, komplex stilisztikai tanulmányokon csiszolódott költészete esztétikai élményt nyújt, egyszerű és közérthető módon szól a világ lényegi dolgairól, "szépen ír", tiszták, nemesen egyszerűek a gondolatai.

- Hangulatnak, érzékletességnek, plaszticitásnak kell a versben lennie. Mestereimnek tartom Babits Mihályt, Kosztolányit, Tóth Árpádot, akiktől esztétikát, verselemzést és műfordítást tanultam, a komprimált szövegszerkesztést.

Kerék Imre íróbarátaival folyamatosan levelez, kalligrafikus kézírással □ amelyről hiszi, hogy abban saját magát jeleníti meg □, és egy-két héten belül □ amint azt illik □ megválaszolja a leveleket. "Szeretek szépen írni" - utal a kalligrafiára, miközben a

drámafordításából, esztétikai értekezéseiből, verselemzéseiből, sőt még a kritikáiban, is megcsillan átvitt értelemben értendő, jellegzetes kerékimrés "szépírás".

- *Küldetésnek tartja a versírást?*

- A jelen dolgairól pontos, világos, határozott véleményt kell mondani, meg kell látni és láttatni a teremtett világ szépségét és ki kell mondani az igazságot. Az igazságot keresem, de a mai közviszonyok között nem lehet váteszköltőnek lenni. Már a csurgói Csokonai Gimnáziumban nagyon komolyan gondoltam arra, hogy költő leszek. Amikor első versem nyomtatásban is megjelent, akkor határoztam el, hogy "ennek az országnak a költője leszek".

- *Bolgár, lengyel, orosz műfordításai jelentek meg, hogyan látja a magyar versnek a világirodalomban, való jelenlétét?*

- Nyelvünk rokonalanságára és a magyarok nyelvi elszigeteltségére □ amely nehézzé teszi, hogy a világsikerre egyenesen vezető utat jelentő nyelvre fordítsák le □ már Kosztolányi is panaszkodott. Egy Weöres Sándorhoz hasonló, karakteres költőt nem is nagyon lehet más nyelvre lefordítani.

- *És a soproniak? Hol a helyük a jelenkori magyar irodalomban, költészetben?*

- Látszólag kevesebb figyelem esik a költőre, ha vidéken él. Takáts Gyula □ felfedezőm, támogatóm, segítőm □ vállalta a vidéki életformát, időközönként meg-megfordul Budapesten, de nem szükséges ahhoz a fővárosban élni, hogy a világ információi, benyomásai az ember életterébe bekerüljenek. Talán a mozgalmasabb helyeken inkább talál rokontörekvésű alkotókat az ember, de én magányos alkat vagyok Szeretem, és jól bírom a magányt, amely alkalmat ad meditációra. Meg lehet mutatkozni úgy is, ha az ember csöndben van és dolgozik. Ennek példája Szepesi Attila, a barátom, akivel egymás munkáit ismerjük, egymást számontartjuk.

És ahogyan a több mint negyven éve alkotó, többkötetes költőtől nem illik ars poetica-ját megkérdezni, úgy az sem szükséges, hogy a verseit ő maga, vagy más megmagyarázza.

El kell olvasni a kötetet: el kell menni a Virágvölgybe, ahonnan egyenlő távolságra látszanak Sopron, Pécs, Kaposvár tornyai, ahol évszakok, évszázadok egyidejűségében fényárban villogó színek, hangok, szólnak a megnevezhetetlenről.

Tóth Éva